

W numerze:

1. Na czym polega split payment i jakich faktur dotyczy?
2. Nowy czyn nieuczciwej konkurencji - nieuzasadnione wydłużanie terminów zapłaty za dostarczone towary lub wykonane usługi.
3. Istotny wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie – dotyczący umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (UFK).
4. Wyrok TS UE w sprawie legalności zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z umowy za pomocą weksla własnego i zakres kognicji sądu.

Ze świata...

i z Polski ...

NA CZYM POLEGA SPLIT PAYMENT I JAKICH FAKTUR DOTYCZY?

W lipcu 2018 r. weszły w życie przepisy wprowadzające w Polsce mechanizm podzielonej płatności (MPP, *ang. split payment*). Od tego czasu do każdej transakcji dokonywanej pomiędzy podatnikami VAT, rozliczanej w złotych może zostać zastosowany wskazany wyżej mechanizm. Do końca października 2019 r. stosowanie MPP było wyłącznie fakultatywne. Od 1 listopada 2019 r. jego stosowanie stało się obowiązkowe przy zapłacie za faktury dokumentujące sprzedaż określonych w załączniku do ustawy o VAT towarów i usług.

Mechanizm split payment polega na tym, że płatność za sprzedaż towaru lub usługi uregulowana przez nabywcę trafia na dwa rachunki bankowe sprzedawcy: kwota netto z faktury przelewana jest na rachunek rozliczeniowy sprzedawcy, a podatek VAT należny z tej faktury trafia na rachunek VAT. Rachunek VAT jest tworzony przez bank automatycznie jako dodatkowe konto do rachunku rozliczeniowego przedsiębiorcy.

Obligatoryjny mechanizm podzielonej płatności dotyczy faktur VAT wystawianych pomiędzy podatnikami VAT, których wartość brutto jest wyższa niż 15 000 złotych oraz na których choćby jedna pozycja dotyczy towarów lub usług „wrażliwych”, tj. wymienionych w załączniku nr 15 do ustawy o VAT. Wśród tych towarów i usług wymienić należy: dostawę wszelkiego rodzaju wyrobów ze stali, srebra, złota, aluminium, miedzi, elektronicznych układów scalonych, komputerów, dysków twardych, telefonów, telewizorów, aparatów fotograficznych i kamer cyfrowych, części do silników spalinowych, odpadów, paliw, a także roboty budowlane, sprzedaż części i akcesoriów do pojazdów samochodowych oraz motocykli. Fakturę VAT spełniającą powyższe kryteria sprzedawca ma obowiązek oznaczyć dopiskiem „mechanizm podzielonej płatności”.

Jeżeli faktura dokumentuje sprzedaż również innych niż wymienione w załączniku nr 15 do ustawy o VAT towarów lub usług, nabywca ma obowiązek dokonać płatności przy wykorzystaniu mechanizmu podzielonej płatności wyłącznie w odniesieniu do kwot należności z tytułu nabycia towarów lub usług wymienionych w załączniku.

Środkami zgromadzonymi na rachunku VAT przedsiębiorca nie może dowolnie dysponować. Środki te przedsiębiorca może przeznaczyć przede wszystkim na zapłatę należnego podatku VAT do urzędu skarbowego, w tym podatku VAT z tytułu importu towarów, na opłacenie składek ZUS, podatku PIT i CIT, podatku akcyzowego, należności celnych. Przedsiębiorca ma również możliwość złożenia bezpłatnego wniosku do urzędu skarbowego o uwolnienie tych środków, czyli przekazanie ich na jego rachunek firmowy.

NOWY CZYN NIEUCZWIWEJ KONKURENCJI – nieuzasadnione wydłużanie terminów zapłaty za dostarczone towary lub wykonane usługi

Podpisana przez Prezydenta w sierpniu ustawa z dnia 19 lipca o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia zatorów płatniczych wprowadza do polskiego porządku nowy czyn nieuczwiwej konkurencji.

Od dnia 1 stycznia 2020 r. w ustawie z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczwiwej konkurencji (t.j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 1010 ze zm.) pojawi się nowa jednostka redakcyjna – artykuł 17g, zawierająca nowy, penalizowany ustawą czyn nieuczwiwej konkurencji w postaci nieuzasadnionego wydłużania terminów zapłaty za dostarczone towary lub wykonane usługi. Zgodnie z ww przepisem, czyn taki będzie mógł polegać w szczególności na:

1. naruszeniu przepisów ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych,
2. rażącym odstępstwem od dobrych praktyk handlowych, które narusza zasadę działania w dobrej wierze i zasadę rzetelności,
3. niedostosowaniu do harmonogramu dostawy towarów lub harmonogramu wykonania usługi,
4. nieuwzględnieniu właściwości towaru lub usługi, które są przedmiotem umowy.

Pomimo faktu, iż dotychczasowa regulacja ustawy o zwalczaniu nieuczwiwej konkurencji zawierała ogólną klauzulę, która pozwalała dochodzić roszczeń przewidzianych niniejszą ustawą za czyny nieuczwiwej konkurencji, nawet jeśli nie zostały sprecyzowane w ustawie, niniejsze rozwiązanie należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Coraz częstszą - oczywiście niepożądaną – praktyką na rynku staje się niedotrzymywanie terminów płatności co, jak słusznie zauważono, może stanowić czyn nieuczwiwej konkurencji nakierowany na naruszenie interesów podmiotu dostarczającego towary lub usługi.

Czynem nieuczwiwej konkurencji jest bowiem każde działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Mając na uwadze np. obowiązek uiszczania danin publicznych, który nie jest uzależniony od faktu otrzymania zapłaty, a od faktu dostawy towarów lub usług, celowe opóźnianie zapłaty może prowadzić do braku realizacji obowiązków podatkowych, a w konsekwencji - naruszenia interesów dostawcy.

Na gruncie ustawy o zwalczaniu nieuczwiwej konkurencji, podmiot poszkodowany takim działaniem będzie mógł od naruszającego żądać:

1. zaniechania niedozwolonych działań,
2. usunięcia skutków niedozwolonych działań,
3. złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie,
4. naprawienia wyrządzonej szkody, na zasadach ogólnych,
5. wydania bezpodstawnie uzyskanych korzyści, na zasadach ogólnych,

- zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej na określony cel społeczny związany ze wspieraniem kultury polskiej lub ochroną dziedzictwa narodowego - jeżeli czyn nieuczciwej konkurencji był zawiniony.

Reasumując, sklasyfikowanie nieterminowych płatności jako czynu nieuczciwej konkurencji wyposaża pokrzywdzonych takim działaniem kontrahentów w szereg środków prawnych, mających na celu *de facto* przywrócenie sytuacji prawnej, faktycznej oraz majątkowej – do stanu sprzed dokonania naruszenia, co powinno się spotkać z pozytywnym odbiorem ze strony uczestników obrotu gospodarczego.

ISTOTNY WYROK SĄDU APELACYJNEGO W WARSZAWIE – DOTYCZĄCY UMOWY UBEZPIECZENIA Z UBEZPIECZENIOWYM FUNDUSZEM KAPITAŁOWYM (U FK)

W dniu 24 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok dotyczący umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (U FK) (sygn. akt V ACa 451/18).

Przedmiotowy wyrok jest bardzo doniosły z perspektywy kształtującej się linii orzeczniczej, w szczególności z uwagi na to, iż wcześniejsze rozstrzygnięcia stwierdzały co do zasady nieważność zapisów umów jedynie w odniesieniu do opłat likwidacyjnych zawartych w tego typu umowach. Analizowany wyrok stwierdza natomiast, iż **cała** umowa ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (analizowana w przedmiotowym postępowaniu przez Sąd) **jest nieważna**.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego, wskazując, iż nieważność umowy zachodzi z uwagi na to, iż przedmiotowa umowa została tak ukształtowana przez pozwanego (ubezpieczyciela), iż nie ponosi on żadnego ryzyka związanego z ochroną ubezpieczeniową powoda, co jest sprzeczne z istotą umowy ubezpieczenia; ponadto umowa ta nie zawiera żadnego elementu ochronnego, dającego gwarancję określonego przysporzenia na wypadek zdarzenia ubezpieczeniowego.

Sąd stwierdził również, iż kolejną przesłanką świadczącą o nieważności ww. umowy jest kwestia braku ścisłego określenia świadczeń pozwanego. Sąd wskazał, iż *essentialia negotii* umowy ubezpieczenia stanowi określoność co do kwoty świadczenia na wypadek śmierci osoby ubezpieczonej. W analizowanej sprawie, w przypadku zarówno zgonu i jak i dożycia przez powoda określonego w umowie wieku, wartość tego świadczenia jest ustalana w sposób arbitralny przez pozwanego (ponadto, w umowie tej brak jest wskazania konkretnych podstaw ustalania wartości tego świadczenia).

Należy podkreślić, iż z uwagi na to, że umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym były zawierane na masową skalę, przedmiotowe orzeczenie Sądu Apelacyjnego ma bardzo istotne znaczenie dla oceny zasięgu oraz charakteru potencjalnych roszczeń kierowanych przeciwko ubezpieczycielom, którzy oferowali tego typu produkty.

Należy mieć oczywiście na uwadze, iż ww. wyrok jest rozstrzygnięciem jednostkowym w konkretnej sprawie, a umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oferowane historycznie na rynku różniły się w swojej treści – niemniej, jak stwierdził Sąd „możliwość zawierania umów ubezpieczenia z elementem inwestycyjnym, swoboda stron w ustalaniu warunków umowy w tym proporcji między elementem inwestycyjnym a ochronnym, nie daje podstawy do uznania za ważną umowę zawartą pod nazwą ubezpieczenia na życie, **gdy nie zawiera ona w sobie praktycznie żadnego elementu ochronnego**, dającego gwarancję określonego przysporzenia na wypadek zdarzenia ubezpieczeniowego”.

Z uwagi na dużą doniosłość przedmiotowego wyroku dla obrotu gospodarczego oraz interesu konsumentów, Kancelaria będzie dalej monitorować rozwój linii orzeczniczej w analogicznych sprawach.

WYROK TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE LEGALNOŚCI ZABEZPIECZENIA WIERZYTELNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z UMOWY ZA POMOCĄ WEKSLA WŁASNEGO IN BLANCO I ZAKRESU KOGNICJI SĄDU

7 listopada Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (pierwsza izba) ogłosił wyrok w sprawach połączonych: C-419/18 i C-483/18 (w ramach postępowań między: Profi Credit Polska S.A. a, z jednej strony, Bogumiłą Włostowską, Mariuszem Kurpiewskim, Kamilem Wójcikiem, Michałem Konarzewskim, Elżbietą Kondracką-Kłębecką, Moniką Karwowską, Stanisławem Kowalskim, Anną Trusik, Adamem Lizoniem i Włodzimierzem Lisowskim oraz, z drugiej strony, OH, w sprawie żądań zapłaty wierzytelności wynikających z umów pożyczki na podstawie weksli własnych in blanco wystawionych przez te ostanie podmioty.

Powyższy wyrok zapadł w związku z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożonym przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie i Sąd Okręgowy w Opolu, II Wydział Cywilny Odwoławczy dotyczącym wykładni art. 3 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29), a także przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. 2008, L 133, s. 66; sprostowania: Dz.U. 2009, L 207, s. 14; Dz.U. 2010, L 199, s. 40; Dz.U. 2011, L 234, s. 46; Dz.U. 2015, L 36, s. 15).

Trybunał (pierwsza izba) orzekł, co następuje:

- 1) Artykuł 1 ust. 1, art. 3 ust. 1, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, takim jak będące przedmiotem postępowania głównego, które w celu zabezpieczenia zapłaty wierzytelności wynikającej z umowy o kredyt konsumencki zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem umożliwiają określenie w tej umowie zobowiązania kredytobiorcy do wystawienia weksla własnego in blanco i które uzależniają zgodność z prawem wystawienia takiego weksla własnego od uprzedniego zawarcia porozumienia wekslowego określającego warunki, na jakich taki weksel może zostać uzupełniony, z zastrzeżeniem – czego zbadanie należy do sądu odsyłającego – że postanowienie to i to porozumienie są zgodne z art. 3 i 5 tej dyrektywy oraz art. 10 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG,
- 2) Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48 należy interpretować w ten sposób, że w wypadku gdy w okolicznościach takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym sąd krajowy ma poważne wątpliwości co do zasadności roszczenia opartego na wekslu własnym, który służy zabezpieczeniu wierzytelności wynikającej z umowy kredytu konsumenckiego, oraz gdy ten weksel własny początkowo został wystawiony przez wystawcę jako weksel in blanco, a następnie uzupełniony przez remitenta, sąd ten powinien z urzędu zbadać, czy

postanowienia uzgodnione między stronami mają nieuczciwy charakter, i w tym zakresie może zażądać od przedsiębiorcy przedstawienia pisemnego zapisu tych postanowień, tak aby móc zapewnić poszanowanie praw konsumentów wynikających z tych dyrektyw.

Zachęcamy do szczegółowej lektury wyroku na stronie zawierającej zbiór elektroniczny orzecznictwa TS UE – curia.europa.eu.

Ze świata – Firma Microsoft przeprowadziła na swoich pracownikach w japońskich oddziałach eksperyment wprowadzając czterodniowy tydzień pracy (tym samym weekend bez pracy wynosił 3 dni). Eksperyment trwał miesiąc i nie wiązał się z obniżką wynagrodzenia za dodatkowy wolny od pracy dzień. Wzrosła liczba zdalnych konferencji, a skrócono czas narad i spotkań do 30 minut. Efekt jaki przyniósł test to przede wszystkim: zwiększenie wydajności pracy o około 40% i zmniejszenie kosztów firmy.

I z Polski – Drewniana konstrukcja sprzed tysiąca lat odsłonięta dzięki niskiemu stanowi wody w jeziorze Gopło. Konstrukcja drewnienia (palisada z wyciosanych desek, rynna kłodowa i pale) ma kilkadziesiąt metrów długości. Zdaniem archeologów może pochodzić z okresu funkcjonowania mietlickiego grodu (IX-XII wiek). Jest rozlokowana wzdłuż obecnego brzegu Gopła. Przez lata elementy drewniane skrywała woda, co nie pozwalało na ich odkrycie. Obecnie poziom wody w jeziorze jest bardzo niski co pozwoliło na odsłonięcie pozostałości budowli.

Newsletter przygotowany jest przez zespół Kancelarii Grabowski i Wspólnicy Kancelaria Radców Prawnych sp.k. z siedzibą w Warszawie, ul. Bagno 2 lok. 71, 00-112 Warszawa. Firma wpisana jest do rejestru przedsiębiorców KRS przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000467341, REGON: 146768660, NIP: 5252558402 i nie stanowi oferty w rozumieniu kodeksu cywilnego, informacji handlowej ani doradztwa prawnego. Jeżeli nie chcesz otrzymywać Newslettera [możesz się wypisać](#).

Redaktor prowadząca: *r.pr. Luiza Kwaśnicka*, Redaktor graficzna: *Ewelina Sobolewska*